

Samen vernieuwend opleiden

Het beoogde en uitgevoerde curriculum (fase ¾)

Author(s)

Paalman-Dijkenga, Ingrid; Koffeman, André ; Brouwer-Schudde, Elske

Publication date

2024

Document Version

Final published version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Paalman-Dijkenga, I., Koffeman, A., & Brouwer-Schudde, E. (2024). *Samen vernieuwend opleiden: Het beoogde en uitgevoerde curriculum (fase ¾)*. Poster session presented at Velon-Velov Congres, Utrecht, Netherlands.

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please contact the library: <https://www.amsterdamuas.com/library/contact>, or send a letter to: University Library (Library of the University of Amsterdam and Amsterdam University of Applied Sciences), Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

Samen vernieuwend opleiden

Velon congres 18 maart 2024

Het beoogde en uitgevoerde curriculum (fase $\frac{3}{4}$)

Ingrid Paalman-Dijkenga (Viaa)

André Koffeman (HvA)

Elske Brouwer-Schudde (Viaa)

Welkom

Voorstellen en opzet van deze bijeenkomst

Onderzoeksvragen

- **Hoe verloopt de samenwerking tussen scholen en opleidingsinstituten in grenspraktijken van lerarenopleidingen?** Hoe kunnen deze grenspraktijken getypeerd worden en welke uitdagingen, belemmeringen en leermechanismen spelen een rol?
- **Tot welke (nieuwe) kenmerken in termen van ‘affordances’ en ‘agency’ in het beoogde (a), uitgevoerde (b) en gerealiseerde (c) opleidingscurriculum leidt de samenwerking in deze grenspraktijken?**

curriculumontwikkeling

Beoogd (doelen, visie)

Casusbezoek/Interviews najaar 2022

Uitgevoerd (vormgeving)

Casusbezoek/Interviews 2023

Gerealiseerd (doelen bereikt?)

Casusbezoek/interviews najaar 2024

Bevindingen interne grenspraktijken

Bron: Smith, W.K., & Lewis, M.W. (2011). Toward a theory of paradox: A dynamic equilibrium model of organizing. *Academy of Management Review*, 36 (2), 381-403.

- Vernieuwen vanuit 'courage' – risico van losstaande eilanden
- Vernieuwen vanuit 'care' – risico van stagnerende vernieuwing
- Omgaan met paradoxen: Belonging, learning, organizing, performing
- Invloed van de reikwijdte van de vernieuwing
(kleine/grote groep, wel/niet eigen keuze, deel/hele curriculum)

Focusgroepen georganiseerd

Curriculaire spinnenweb (Van den Akker, 2003)

- Opleiders
- Studenten
- Werkveld

(binnen- en buitenkring)

Casus	Thema's/kernelementen
1	Iedere student is uniek Complexe praktijkvragen zijn leidend Leren doen we samen
2	Zorgplicht individuele ontwikkelingsbehoefte kind Formatief handelen en programmatisch toetsen Zelfsturing
3	Zelfsturende kritische onderwijsprofessional Sterke pedagogische basis/kind centraal Leergemeenschap/coöperatief leren en werken Responsief curriculum
4	Eigenaarschap eigen leerproces student Vernieuwend (en traditioneel) onderwijs Pedagogisch perspectief /kind centraal (grootstedelijke context) Leren in leergemeenschappen
5	Student en eigen leervragen centraal Eigentijds onderwijs en veranderende professional Leergemeenschap

Vier gezamenlijke thema's

1. Zelfsturing student (allen)
2. Samen leren in leergemeenschappen (allen)
3. Kind centraal (drie van de vijf)
4. Onderwijs- en schoolverbetering (vier van de vijf)

Sluit aan bij Ofman en Cohn (TGI): ik, wij en de wereld

Bril: Agency of stuurkracht

Op vier thema's:

1. Stuurkracht op het eigen leren
2. Stuurkracht op het leren in de community
3. Stuurkracht op het leren van het kind
4. Stuurkracht op school- en onderwijsontwikkeling
5. Stuurkracht op vak/onderwijsinhoud?

Opvallende zaken

- Spanning tussen een beroep doen op stuurkracht op eigen leren en het ontwikkelen van stuurkracht
  - Studenten ervaren in een aantal cases te weinig sturing/structuur – *bewuste keuze?*
  - Mate van aanwezige zelfsturing verschilt tussen studenten wat uitdagingen geeft als er sprake is van een brede diverse groep studenten zonder op voorhand (zelf)selectie op zelfsturing.
- De rol van theorie als handvat voor denken en handelen wordt nauwelijks benoemd

Onderliggende vragen t.a.v. agency

- In welke mate is het vertrekpunt dat die stuurkracht (reeds) aanwezig is en ...
- In welke mate wordt deze gedurende de opleiding gericht ontwikkeld?
- In welke mate is er sprake van een opbouw in het ontwikkelen van stuurkracht op die terreinen?
- Lukt het ontwikkelen van stuurkracht op die vier terreinen en welke affordances worden daartoe geboden en zijn effectief?

Onderliggende vragen t.a.v. affordances

- Welke leerbronnen worden ingezet? (Koffeman, 2021)
  - Eigen ervaringen,
  - Ervaringen, input, feedback van anderen
  - Theorie
- Welke activiteiten, werkvormen, ...

Het vervolg

Wat is er nog nodig om de onderzoeksvragen te beantwoorden?

1. Hoe verloopt de samenwerking tussen scholen en opleidingsinstituten in **grenspraktijken** van lerarenopleidingen? Hoe kunnen deze grenspraktijken getypeerd worden en welke **uitdagingen, belemmeringen en leermechanismen** spelen een rol?
2. Tot welke **(nieuwe)** kenmerken in termen van 'affordances' en 'agency' in het beoogde (a), uitgevoerde (b) en **gerealiseerde (c) opleidingscurriculum** leidt de samenwerking in deze grenspraktijken?

Wat is het vervolg...

- Meer zicht op de rol van de grenspraktijk school- opleiding
  - Focusgesprek (fysiek of online of tel. interview)
    - directeur/opleidingscoördinator opleiding
    - Bestuurder/directeur/coördinator/schoolopleider /scholen
- Zicht op het **gerealiseerde** curriculum
  - In de ogen van afgestudeerden/hogerejaars
  - In de ogen van het werkveld (stagebegeleiders/schoolopleiders)

De spiegel naar de eigen praktijk.

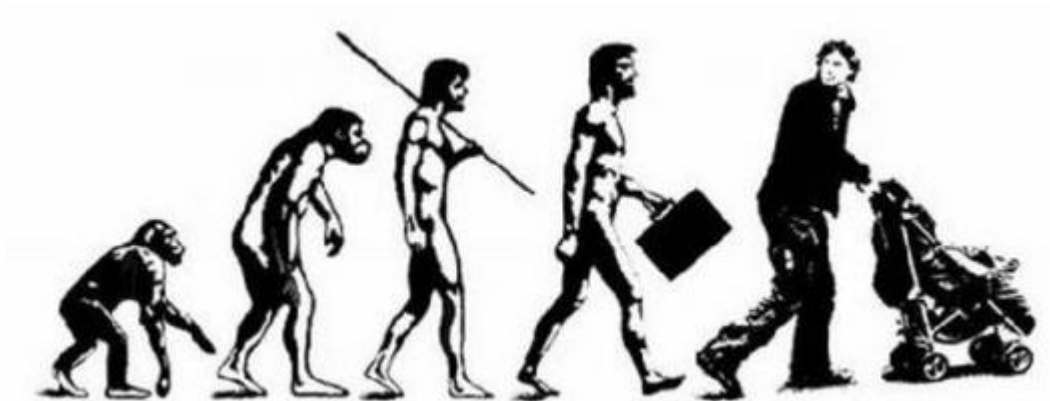
In schema

Ontwikkelen van stuurkracht op	Eigen ervaringen	Nabije anderen	Theorie
Eigen leren			
Leren van leerlingen			
School/onderwijsontwikkeling			
Leren in de community			
(Vak/onderwijsinhoud)			

Affordances: activiteiten/werkvormen

Drie bronnen

1. Eigen praktijk – eerstehands ervaring
2. Nabije anderen – tweedehands ervaring
3. Theorie – derdedehands ervaring

Fysieke context: praktijk, zelf uitvinden
Leren 1 = leren door ervaringen

A close-up photograph of a young child with curly blonde hair, crying intensely. The child's face is red, and their mouth is wide open in a cry. The background is a solid, bright blue color.

Sociale context: groep, nabije anderen
Leren = samen kennis construeren, door
[leer]ervaringen uit te wisselen

Theoretische context: verre anderen
Leren 3 = informatie verwerken

Bronnen voor leren

Leren vindt plaats in:	1. het persoonlijke domein, van eerstehands ervaringen	2. het sociale domein, van tweedehands ervaringen	3. het theoretische domein, van derdehands ervaringen
Leren wordt aangedreven door:	Persoonlijke ervaringen en experimenteren (omgaan met de feedback die daardoor gegenereerd wordt)	Voorbeelden en uitwisseling ('meelift'leren)	Studie, conceptualiseren (informatieverwerking)
Er is een confrontatie met:	Eigen vaardigheden, de waargenomen effecten van het eigen handelen	De ideeën en praktijken van collega's en het waargenomen effecten van hun handelen	Concepten en theorieën
Men leert van	Zichzelf	Nabije anderen	Verre anderen

Bron: Koffeman, A., & Snoek, M. (2019). Identifying context factors as a source for teacher professional learning. *Professional Development in Education*, 45(3), 456–471. <https://doi.org/10.1080/19415257.2018.1557239>

In schema

Ontwikkelen van stuurkracht op	Eigen ervaringen	Nabije anderen	Theorie
Eigen leren			
Leren van leerlingen			
School/onderwijsontwikkeling			
Leren in de community			
(Vak/onderwijsinhoud)			

Affordances: activiteiten/werkvormen

Inzichten?

Afronding

Meer weten?

www.velon.nl/onderzoek-naar-vernieuwend-opleiden

